

Birmanska pastorala V
Znanstvena knjižnica Teološke fakultete

Urednik zbirke Znanstvena knjižnica: doc. dr. Miran Špelič OFM
Uredniški odbor: akad. prof. dr. Janez Juhant,
prof. dr. Bogdan Kolar SDB,
prof. dr. Vinko Potočnik,
doc. dr. Terezija Snežna Večko OSU

Strokovni pregled besedila
in spremna beseda: prof. ddr. Stanko Gerjolj CM
Recenzenta: doc. dr. Nives Ličen UL FF
in doc. dr. Andrej Šegula UL TF
Lektoriranje: Vida Frelih
Prevod povzetka v angleščino: mag. Irena Šubic Jeločnik
Oblikovanje in prelom: Salve d. o. o. Ljubljana (P. Belak)
Risba na naslovnici: Lojze Mušič
Izdala: dr. Polona Vesel Mušič s pomočjo
donatorjev, v sodelovanju z založbama
Salve in Teološko fakulteto
Imprimatur: Nadškofija Ljubljana, ordinariat
(generalni vikar prelat Anton Markelj),
štev. 1361/14, 27. 10. 2014
Založili: Salve d. o. o. Ljubljana in Teološka
fakulteta Univerze v Ljubljani
Za založnika: Herman Gregorič in
prof. dr. Christian Gostečnik OFM, dekan
Naklada: 200 izvodov
Ljubljana: 2015, 1. izdaja, prvi natis

© 2015, dr. Polona Vesel Mušič, vse pravice pridržane

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-558.4(497.4)

VESEL Mušič, Polona

Utrip birmanske pastorale v Cerkvi na Slovenskem : ugotovitve
in pobude / Polona Vesel Mušič ; [spremna beseda Stanko Gerjolj ;
prevod povzetka v angleščino Irena Šubic Jeločnik]. - 1. izd., 1. na-
tis. - Ljubljana : Salve : Teološka fakulteta, 2015. - (Zbirka Birman-
ska pastorala ; 5) (Znanstvena knjižnica Teološke fakultete)

ISBN 978-961-211-781-8 (Salve)

277717760

Polona Vesel Mušič

UTRIP

BIRMANSKE PASTORALE V CERKVI NA SLOVENSKEM

Ugotovitve in pobude

Salve
Teološka fakulteta
Ljubljana 2015

KAZALO

Kratice.....	4
Uvodne misli.....	11
Knjigi na pot.....	17
Recenziji monografije.....	19
1 PASTORALNA VPRAŠANJA ZAKRAMENTA	
SVETE BIRME.....	23
Pojem birmanske pastore.....	25
Izzivalna vprašanja in teme birmanske pastore.....	27
Oblike birmanske pastore (priprave na birmo).....	33
Priprava na birmo.....	33
Oblike priprave na birmo.....	40
Uporaba gradiv in mesto svetega pisma.....	51
Uporaba gradiv v pripravi na birmo.....	51
Mesto Svetega pisma v pripravi na birmo.....	56
II. GLAVNI NOSILCI BIRMANSKE PASTORALE ...	65
Birmanci.....	69
Vrednotenje priprave na birmo s strani birmancev.....	69
Doživljanje duhovnih vaj in birmanskih skupin.....	75
Pomen vere za birmance.....	81
Česa se bodo birmanci spominjali po birmi.....	84
Družina.....	85
Življenje družine v pripravi na birmo.....	86
Področje verske vzgoje.....	93
Sodelovanje s starši birmancev v pripravi na birmo.....	100
Odnos do priprave na birmo.....	105
Botri.....	111
Vrednotenje in izbira birmanskih botrov.....	112
Pričakovanja birmancev.....	115
Sodelovanje z botri, priprava za botre.....	120

Birmanski animatorji	124
Pomen birmanskih animatorjev	125
Izbira in lastnosti birmanskih animatorjev	127
Sodelovanje birmanskih animatorjev v župniji	130
Težave, s katerimi se srečujejo birmanski animatorji	134
Usposabljanje birmanskih animatorjev	136
Župnija	140
Možnosti sodelovanja v župnijah	141
Kakovost priprave na birmo in versko življenje mladih	149
Znanje, izkustvo ali sodelovanje	153
Duhovniki	158
Oznanilo, združeno s pričevanjem	159
Različni darovi (lastnosti) – različni pristopi duhovnikov	166
Škofje	171
Doživljanje škofa oz. birmovalca s strani birmancev	172
Mnenja glede spraševanja birmancev pred birmo	178
Birmanska slovesnost	184

III. UGOTOVITVE RAZISKAVE IN POBUDE ZA

BIRMANSKO PASTORALO PRIHODNOSTI. 189

Ugotovitve raziskave o birmanski pastoralni	191
Spoštovati in ljubiti mlade	191
Staršem zakrament birme veliko pomeni	195
Botrstvo pomeni najprej odnos	198
Birmanski animatorji »prebudijo« župnijo	201
Župnija (občestvo) omogoča molitveno podporo, odnos in pristop	203
Duhovnik je svet(il)nik	206
»Uspeh enega zdravila je odvisen od toliko drugih zdravil«	211
Smernice za birmansko pastoralo	215

Človek (birmanec) je pot Cerkve	215
Prednosti in ovrednotenje kakovostnih pristopov v birmanski pastoralni	219
Moč zgleda nosilcev v birmanski pastoralni	223
Vprašanje starosti birmancev v luči vrednot, potreb in pričakovanj.	227
Vprašanje raznolikosti, smernic in pričakovanj v birmanski pastoralni	234
Realen pogled na birmansko pastoralno in »osip« po birmi	240
Ljubezen in ovrednotenje medosebnih odnosov v birmanski pastoralni	244
Predlogi za birmansko pastoralno	248
Sklepne misli	254
Reference	257
Priloge	264
Predstavitev empirične raziskave	264
<i>Intervjuji (2005–2011)</i>	265
<i>Anketa z vprašanji odprtega tipa iz leta 2006</i>	269
<i>Hospitacije priprave na birmo</i>	271
<i>Anketa z vprašanji zaprtega tipa iz leta 2008</i>	274
<i>Pregled člankov iz revije za pastoralna vprašanja Cerkev v sedanjem svetu</i>	286
Omejitve raziskave in priporočila za nadaljnje raziskovanje	287
Povzetek	291
Summary	293
Program oznanjevanja na področju birmanske pastoralne	296

UVODNE MISLI

Birma je zakrament Svetega Duha. Sveti Duh, ki je ljubezen sama, pa daje življenje (oživlja), zato smo tudi na področju birmanske pastorale povabljeni, da sledimo ljubezni in življenju, ki ga Gospod omogoča predvsem po *zakramentih*. Ravno zakramenti namreč pomenijo »učinkovito znamenje Božje navzočnosti« (Sorč 1994, 135). So »Božji posegi, Božja dela, ki jih je postavil Bog, da posvečujejo ljudi; to pa je delo Svetega Duha, saj je njegova posebna naloga, da posvečuje in daje življenje« (Oražem 1987, 89). »**Utrip**« zato kaže, kje in koliko je na področju **birmanske pastorale v Cerkvi na Slovenskem prisotno Ž/življenje**, koliko smo sledili in sledimo Njemu, ki oživlja, ki daje življenje ...

Utrip torej merimo navadno tam, kjer je življenje in tudi mi smo ga na področju birmanske pastorale v Cerkvi na Slovenskem merili na različne načine v upanju, da bi našli **čim močnejši utrip, čim več življenja**. »Merili« smo vse od leta 2005 do 2011, ko je potekala raziskava (podrobnejša predstavitev raziskave je v prilogi) in besedilo, ki je pred nami, nam ta utrip vsaj malo odstira.¹ Monografija je zaradi vsebinskega prikaza, ki temelji na raziskavi, namenjena bolj strokovni javnosti (duhovnikom, škofom, teologom, raziskovalcem), seveda pa tudi vsem, ki jih ta temati-

---

1 Odgovore na teološko-pastoralna vprašanja s tega področja prinaša disertacija z naslovom *Birmanska pastorala na prepihu: vzgojno-pastoralni model kot oblika celostne vzgoje v Cerkvi na Slovenskem* in knjige iz zbirke Birmanska pastorala, ki izhajajo od jeseni 2013: *Birma – pečat Svetega Duha*; Priročnik za starše birmancev in birmanske botre. *Tobija, Sara in angel Rafael – o poročni ljubezni in botrstvu*; Kdo je dober birmanski boter in kako ga izbrati. *Birmanski animatorji – dragocena priložnost*; Vloga birmanskih animatorjev in pomen vzgojno-pastoralnega modela v pripravi na birmo. *Sveti Duh – naš prijatelj*; Birmanke in birmanci – za vas gre. *Utrip birmanske pastorale v Cerkvi na Slovenskem*; Ugotovitve in pobude.

ka zanima in kakor koli zadeva. Gre za pregledno in na nek način temeljno besedilo na področju birmanske pastorale.

Birmanska pastorala s perečimi podvprašanji predstavlja v Cerkvi na Slovenskem »utrip«, kjer si pogosto stojijo nasproti različni pogledi, različne opcije in rešitve. Odpiranju te tematike je skupno, da se ob raznih srečanjih in posvetih pogosto pokaže priložnost za razpravo, vendar se spremembe na tem področju uveljavljajo počasi. Predhodne raziskave glede na obravnavano temo so manjšega obsega. Pomanjkanje empiričnih raziskav ter večja ali manjša časovna oddaljenost od obstoječih raziskav in razprav na področju birmanske pastorale nam je, v okviru danih možnosti, narekovala *cilj*, čim bolj obširno in hkrati kakovostno **raziskati tematiko birmanske pastorale** in na podlagi konkretnih primerov ugotoviti, kje je dinamika razvoja birmanske pastorale najmočnejša in kje šibkejša ter kaj lahko storimo za njeno večjo kakovost.² Dosegljivi podatki kažejo na velik razkorak med pričakovani birmancev, animatorjev in njihovih staršev na eni strani in na drugi pedagoških in pastoralnih delavcev, kar kaže na potrebo po didaktični redefiniciji ciljev in pedagoških metod ter pripomočkov na področju priprave na prejem tega zakramenta. Naše vodilo pri izbiri in raziskovanju tematike je bila torej želja, čim bolje raziskati podro-

---

2 Navadno gre za ankete o birmi ali okrogle mize, izvedene že pred leti. Na temo birmanske pastorale je bilo napravljenih na Teološki fakulteti v Ljubljani in Mariboru oz. na Katehetsko-pastoralni šoli tudi nekaj diplomskih ali zaključnih nalog, od katerih nekatere vsebujejo tudi empirično raziskavo manjšega obsega. V bibliografiji doktorskih disertacij Teološke fakultete v Ljubljani od 1923 do 2008 (Norčič 2009, 131–138) ni nobenega naslova na temo birmanske pastorale, kar tudi kaže na težavnost te tematike, čeprav obstaja možnost, da je kdo to temo obravnaval na kakšni od univerz v tujini, vendar izsledki morebitnih takih raziskav v slovenskem prostoru niso objavljeni, zato nimajo vidnega vpliva. Med empiričnimi raziskavami po obsegu in kakovosti izstopa empirična raziskava o birmanski pastoralni, ki jo je pripravil profesor na Teološki fakulteti Vinko Potočnik. Izsledke raziskave je predstavil leta 1997 na 27. katehetskem tednu in jih objavil v zborniku 27. katehetskega tedna (Potočnik 1997, 11–32).

čje birmanske pastore ter z rezultati raziskave postaviti osnovo za diskusije in morebitno nadaljnje raziskovanje, ki bi v obliki novih pastoralnih modelov oz. programov privedlo do redefinicije dosedanje priprave na birmo.

Besedilo monografije se skozi tri temeljna poglavja osredotoča na pastoralna vprašanja znotraj obširnega področja birmanske pastore. V prvem poglavju opredeli temeljne pojme, teme, oblike, gradiva birmanske pastore; v drugem poglavju nam skozi raziskavo predstavi, kakšen je »utrip« pri glavnih nosilcih birmanske pastore, v tretjem pa na podlagi raziskave spoznamo, katere so ugotovitve ter smernice, izzivi in pobude v birmanski pastoralni.

Raziskavo v manjšem obsegu nadaljujemo z občasnim anketiranjem v okviru **programa priprave na birmo za starše birmancev in birmanske botre**, ki se v Cerkvii na Slovenskem uveljavlja od jeseni 2012. Osnovan je na podlagi izsledkov raziskave, ki jo predstavljamo, predvsem pa iz potrebe po kakovostnejši pripravi na birmo, še posebej za starše in botre (kateheza odraslih). V ospredju programa je *veselo oznanilo*, naš *Gospod Jezus Kristus* in *Sveti Duh*, ki ga pošilja in je z nami (tudi, ali še prav posebej po zakramentu birme) do konca sveta. **Namen aktualnega programa** je: s kakovostno pripravo na birmo pomagati staršem in botrom k veri – odnosu z Bogom (Svetim Duhom) in jih okrepiti v prvinah našega krščanskega življenja (molitvi, branju Svetega pisma, prejemanju zakramentov ...). Za tako oznanilo je birmanska pastoralna oz. sodelovanje s starši birmancev in botri, pa tudi birmanci, animatorji, duhovniki in drugimi, zelo dobro vstopno mesto.³

---

3 **Dejavnosti programa** so: 1. *Srečanjela za starše birmancev* (več tem, povezanih z odraščanjem in pripravo na birmo); 2. *Skupno srečanje za starše in birmance na temo, kdo je dober birmanski boter in kako ga izbrati*; 3. *Srečanje za birmanske botre* (spoznavanje

V starozavezni Tobitovi knjigi beremo naročilo angela Rafaela Tobitu in Tobiju: »*Slavita Boga in se mu vpričo vseh zahvaljujta za vse, kar vama je storil dobrega! Slavita in poveličujta njegovo ime! Vsem ljudem spoštljivo oznanjajta Božje besede in ne zamujajta z zahvalo! Kraljevo skrivnost je treba skrivati; Božja dela pa je treba razkrivati in spoštljivo oznanjati.*« (Tob 12, 6–7) Za prehojeno pot ob naporih in odkritjih raziskovanja birmanske pastorale se zato globoko zahvaljujem najprej dobremu Bogu, ki po ljubezni in darovih Svetega Duha vse daje in omogoča. Iskreno pa se zahvaljujem vsem, ki so še v času doktorskega študija pomagali s svojimi nasveti in dobrim sodelovanjem, v prvi vrsti prof. ddr. Stanku Gerjolju za mentorstvo pri disertaciji in za strokovni pregled besedila ter spremno besedo pričujoče monografije. Za nasvete v času doktorskega študija se zahvaljujem tudi drugim profesorjem na Teološki fakulteti, še posebej prof. dr. Vinku Potočniku, prof. dr. Petru Kvaterniku, prof. dr. Janezu Vodičarju ter profesorici na Filozofski fakulteti doc. dr. Nives Ličen. Slednji se iskreno zahvaljujem tudi za recenzijo knjige, v enakem smislu pa naj zahvala velja tudi doc. dr. Andreju Šeguli.

Brez številnih sodelujočih, vključenih v raziskavo, ne bi bilo obsežnega raziskovalnega dela, zato se za požrtvovalno sodelovanje pri tem iskreno zahvaljujem vsem, ki so pri raziskavi kakor koli sodelovali. Vsem donatorjem sem iskreno hvaležna za velikodušno podporo. Lektorici Vidi Frelih se zahvaljujem za jezikovni pregled besedila, mag. Ireni Šubic Jeločnik za prevod povzetka v anglešči-

---

pomena in vloge birmanskih botrov ob besedilu Tobitove knjige in poglobljanju v zakrament birme); 4. *Seminar priprave za botre*; 5. *Duhovne vaje za birmanske botre in starše birmancev* (v pripravi); 6. *Literatura s področja birmanske pastorale*; 7. *Drugo* – delo z mladimi in za mlade (birmanske duhovne vaje, delo z birmanci in animatorji ...), vabljena predavanja na temo birmanske pastorale ter predstavitev temeljnih ugotovitev in pobud. Več o programu je na www.sku.si.

no, akad. rest. Lojzetu Mušiču za risbe, založbi Salve (še posebej Hermanu Gregoriču in Patriciji Belak) za pripravo in tisk ter Teološki fakulteti (še posebej Komisiji za založništvo) za pomoč pri izdaji knjige.

Hvala tudi vsem župnijam, ki so se do sedaj s povabilom in darovi odzvale na program za starše in botre. Nenazadnje pa se zahvaljujem tudi svoji družini – možu Lojzetu in najinim sinovom Pavlu (14), Mateju (12), Tomažu (10), Andreju (6) in Petru (4) za vso podporo in potrpežljivost pri delu na področju birmanske pastorale ter vsem drugim, ki me v življenju spremljate in podpirate. Na priprošnjo Marije, Kraljice miru, naj Gospod vsem obilno povrne s svojim varstvom in blagoslovom!

Upam, da bo predstavitev izsledkov empirične raziskave dobrodošla pomoč pri nadaljnjem delu na tem področju oznanjevanja in pri oblikovanju smernic, ki jih bodo ustanove, namenjene krščanski religiozni in etično-moralni edukaciji, lahko upoštevale pri svojem delu, da bo religiozna razsežnost življenja človeka osvobajala in podpirala njegovo ustvarjalnost. Vera v Jezusa ob navdihovanju, darovih in tolažbi Svetega Duha namreč ni le nauk, ki ga je treba poslušati, da bi ga ponavljali in izročali drugim, ampak je predanost in izročitev Njemu, ki prinaša novo življenje, polno smisla, veselja, upanja in ljubezni. Krščanska vera je izkustvo, da smo ljubljene in to izkustvo nam omogoča, da vsakdanjo resničnost doživljamo kot zamejnje ljubezni: *»Mi smo spoznali ljubezen, ki jo ima Bog do nas in verujemo vanjo. Bog je ljubezen, in tisti, ki ostaja v ljubezni, ostaja v Bogu in Bog ostaja v njem.«* (1 Jn 4,16)

dr. Polona Vesel Mušič

KNJIGI NA POT

Utrip birmanske pastorale v Cerkvi na Slovenskem je že peta in z vidika raziskovanja osrednja knjiga dr. Polone Vesel Mušič. Njene knjige izhajajo v zbirki *Birman-ska pastoralna*, pričujoča monografija pa je uvrščena tudi v zbirko *Znanstvena knjižnica Teološke fakultete*. V knjigi avtorica predstavi bogate rezultate ene najbolj temeljitih in poglobljenih raziskav, ki se nanašajo na obširna in zapletena vprašanja vzgoje mladih v povezavi s pripravo na prejem zakramenta Svetega Duha. Pestrost raziskovalnih metod, ki vključuje kvantitativne in kvalitativne pristope ter se nanaša na vse ključne subjekte, ki so vpeti v različne oblike birmanske pastorale, delu dr. Polone Vesel Mušič daje tudi v širšem evropskem in svetovnem kontekstu nadvse spoštljivo in relevantno mesto.

Avtorica je obdelala 777 vprašalnikov različnih kategorij. 405 so jih izpolnili kandidati za birmo, 256 njihovi starši, 43 birmanski animatorji in 73 duhovniki. Poleg tega je opravila in ovrednotila 120 intervjujev z vsemi navedenimi profili. Pomemben vidik njene empirične raziskave pa daje metoda opazovanja in hospitacij, kamor je bilo vključenih 10 reprezentativno izbranih župnij ljubljanske nadškofije. Občudovanja vredna raziskava je predstavljena natančno in pregledno ter odpira povsem nova obzorja in vizije birmanske pastorale.

Kljub dosedanjemu prizadevanju nosilcev birmanske pastorale domala vse njene ugotovitve kažejo potrebo po bolj kakovostnem delu tako z mladimi kot njihovimi starši in botri. Bolj kot kritiko dosedanje pastoralne prakse, v njenih raziskavah odkrivamo smernice za prihodnost. V tem smislu avtorica navaja številne konkretne pobude, ki odpirajo možnosti kvalitetnejšega dela. V središče so postavljene ugotovitve, ki zavračajo solistično pasto-

ralo in frontalno poučevanje ter naravnost »hrepenijo« po timskem delu, kjer bo na podlagi subsidiarnosti pri birmanski pastoralni vsak subjekt lahko dobro in predano vršil svoje poslanstvo.

Ena ključnih ugotovitev njene raziskave je »odkritje«, da mladi več in bolj poglobljeno razmišljajo o temeljnih življenjskih vprašanjih, tudi o vrednotah ter verski in moralni odgovornosti, kot menijo odrasli. Tudi starši in botri o veri razmišljajo bolj poglobljeno, kot prepogosto daje vtis »pavšalnih« sodb in pogovorov. Tako boste, spoštovani bralci in bralke ter sodelavci in sodelavke na področju dela z mladimi, ob odkrivanju »utripa birmanske pastoralne« spontano prepoznavali navdihe, ki so ujete v podanih smernicah.

prof. ddr. Stanko Gerjolj

RECENZIJU MONOGRAFIJE

Delo ima strukturo *znanstvene monografije*, dodani so povzetek, zahvale in kratka predstavitev avtorice. Tudi vsebinsko in terminološko lahko delo uvrstimo kot znanstveno monografijo. Besedilo je sestavljeno iz treh obširnejših delov, in sicer (a) Pastoralna vprašanja zakramenta svete birmе, (b) Glavni nosilci birmanske pastorale, (c) Ugotovitve raziskave in pobude za birmansko pastoralo prihodnosti. V uvodnem delu so seznam kratic, kazala, Uvodne misli in Knjigi na pot. Besedilo zaključijo sklepne misli, seznam literature in priloga s predstavitvijo podatkov empirične raziskave.

Birmanska pastorala je v katoliškem vzgojno-izobraževalnem polju zelo zanimiv izziv tako za raziskovanje kot za oblikovanje prakse. Hkrati pa je to tudi zanimivo področje za pedagogiko in andragogiko (edukacijske vede) in sociološko ter antropološko raziskovanje mladine.

Monografija prinaša ugotovitve obsežne raziskave, ki je bila *interdisciplinarno* zasnovana in izpeljana z *obširnim raziskovanjem »na terenu«* v času od 2005 do 2011. Mnoge organizacije, ki delujejo na področju mladinskega vzgojno-izobraževalnega dela, se sprašujejo, kako organizirati različne dejavnosti glede na sodobne načine življenja mladih, kulturološke in sociološke ugotovitve o spremenjenih potekih življenja v dobi mladosti. Avtorica ugotavlja, da je ukvarjanje z mladimi (tudi) »eminenten pastoralni izziv«, in to vsaj iz dveh razlogov. Prvi razlog je izobraževanje mladostnikov z vsemi njihovimi posebnostmi, drugi razlog je v tem, da birmanska pastorala pomeni tudi temelj za nadaljnje versko izobraževanje v odraslosti.

Birmanska pastorala je del edukativno-pastoralnega programa Cerkve. V monografiji je predstavljena iz različnih zornih kotov. S podrobnim teoretičnim in empiričnim proučevanjem vseh nosilcev (birmanci, družina, botri, animatorji, župnija, duhovniki, škofje) analizira celoten sistem.

Nosilce obravnava kot sistem med seboj prepletenih elementov, ki vplivajo drug na drugega, so pod vplivi okolja in oni sami vplivajo na okolje. Vsi vključeni v različne oblike priprave na birmo naj bi imeli enakopravne vloge, četudi različne vloge, in razdeljeno odgovornost.

Strokovno besedišče je tankočutno in dosledno uporabljeno, kar kaže na kritično refleksijo o pojmi in tudi vplivih poimenovanj na razvoj konceptualnih okvirov.

Avtorica sledi tezi, da je prevladujoči model birmanske pastorale s t. i. katehetskimi metodami v slovenskem prostoru neustrezen, ker poudarja transmisivno učenje (prenos znanja v največkrat frontalnih oblikah), ki ni najbolj primerno v kontekstu razvoja vrednot in vrlin ter potreb sodobnih mladih. V sklepnem delu so podani predlogi za oblikovanje novega modela, ki poudarja celostno vzgojo (holistični pristopi). Pri tem izhaja iz referenčnega okvira krščansko religiozne in etično-moralne vzgoje in izobraževanja ter sodobnih teorij pedagoške psihologije.

Posebna vrednost raziskave so spoznanja, ki so nastala z zelo obsežnim empiričnim raziskovanjem. Podatki (vključeni v priloge) so bili zbrani z različnim instrumentarijem, ki ga je avtorica sama oblikovala (anketni vprašalniki, vprašalniki za intervjuje) za različne ciljne skupine v raziskavi. Poleg anketnega spraševanja in intervjujev je uporabljala tudi opazovanje s hospitacijami.

Monografija je pomembno delo na področju vzgoje in izobraževanja mladih, posebej pastoralnega dela. Hkrati je tudi izziv za razmislek o medgeneracijskem učenju, ki postaja izredno zanimivo v evropskem prostoru. Besedilo je **v slovenskem in evropskem prostoru novost** in upam, da bodo spoznanja v čim večji meri koristila nadaljnjim raziskavam ter oblikovanju inovativnih praks.

doc. dr. Nives Ličen

Ljubljana, 17. 12. 2014

Knjigo lahko razdelimo na tri večje sklope: 1. Pastoralna vprašanja zakramenta svete birmе (opredeli temeljne pojme, teme, oblike, gradiva birmanske pastorale); 2. Glavni nosilci birmanske pastorale (predstavitev nosilcev in njihove vloge); 3. Ugotovitve raziskave in pobude za birmansko pastoralo prihodnosti (smernice, izzivi in pobude birmanske pastorale).

Knjiga odgovarja vsem zahtevam znanstvene monografije. Tako imamo poleg naštetega v uvodnem delu seznam kratic, kazalo, uvodne misli in nekaj besed knjigi na pot. Na koncu knjige najdemo sklepne misli, seznam literature in priloge s predstavitvijo podatkov empiričnih raziskav.

Pri predstavitvi problematike lahko govorimo o celostnem pristopu: birmanci, starši, botri, pastoralni delavci. Gre za prepletanje konkretnih praktičnih spoznanj, do katerih avtorica pride na temelju obširnih raziskovanj na terenu (v času od leta 2005 do leta 2011) in strokovnega teološkega pojmovanja birmanske pastorale. Empirična spoznanja dajo svojevrstno težo (priloge). Ugotovitve postanejo konkretne in »uporabne« za nadaljnje načrtovanje.

Kljub temu da je knjiga namenjena strokovni javnosti (duhovnikom, škofom, teologom, raziskovalcem), jo lahko vzame v roke tudi »širša« javnost (tisti, ki jih to katehetsko-pastoralno področje zanima).

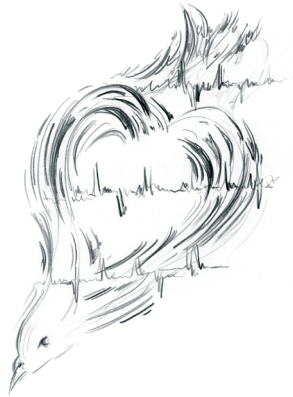
Gre za delo, ki je velik doprinos na področju pastoralne teologije. Lahko bi rekli, da gre za »pionirsko delo« na področju birmanske pastorale ne samo v slovenskem, ampak tudi v širšem prostoru. Knjiga odpira različna »delovna področja« (delo z mladimi, delo z odraslimi, novi koncepti metodoloških pristopov). Želja, ki ob vsem tem ostaja, je, da bi se vsa ta spoznanja s katehetsko-pastoralno modrostjo prelivala v prakso.

doc. dr. Andrej Šegula

Ljubljana, 23. december 2014

1 PASTORALNA VPRAŠANJA ZAKRAMENTA SVETE BIRME

POJEM BIRMANSKE PASTORALE

Pojem »birmanska pastoral« smo prevzeli od avtorjev številnih člankov, ki v slovenskem prostoru objavljajo predvsem v reviji za pastoralna vprašanja *Cerkev v sedanjem svetu oz.*, po novem, v reviji *Cerkev danes*.⁴

Opredelitev pojma navajamo iz Sklepnega dokumenta Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem. V točki 189 dokument opredeli pojem, cilj in pomembna vprašanja birmanske pastore: »Pojem **birmanske pastore** zajema v organsko celoto cilj, program, postopke ter nosilce (posamezne osebe in skupine), ki so odgovorni za birmansko uvajanje, slavljenje in utrjevanje krščanskega življenja po birmi. **Cilj birmanske pastore** je, da pripravnikom na birmo na osebni ravni omogoči ustrezno rast k duhovni, verski in socialni zrelosti, da bi tako poglobili osebni odnos do troedinega Boga. Na občestveni ravni mladi poglobljajo čut pripadnosti Cerkvi, zlasti v domači župniji, z vključevanjem v različne skupine pred birmo in po njej (strežniki, bralci, pevci ipd.).⁵ V proces verskega

4 Verjetno pojem sam izhaja iz nemškogovorečega prostora (»Firmungspastoral«). V tovrstni literaturi o temah, ki se nanašajo na zakrament birme in birmansko pastoralo, v nemškogovorečem prostoru pišejo avtorji: Jochen Hilberath, Matthias Scharer, August Jilek, Paul Michael Zulehner, Walter Kasper, Albert Biesinger, Alois Kothgasser (Kasper, Biesinger in Kothgasser, 2008), Werner Schaube (Schaube 1992), Jesaja Langenbacher (Langenbacher 2010) in drugi.

5 Iz Sklepnega dokumenta PZ navajamo tudi naslednje sklepe, ki se nanašajo na zakrament birme in birmansko pastoralo: – Na začetku leta birme vsak *boter* podpiše izjavo, s katero dokazuje, da izpolnjuje pogoje za botrstvo. Besedilo izjave pripravi SPS. – Slovenska škofovska konferenca imenuje *strokovno komisijo* v okviru SPS, ki bo spremljala razvoj birmanske pastore obeh pristopov v naslednjih petih letih. Ta komisija bo na podlagi strokovne analize stanja SŠK pripravila predloge za nadaljnje odločitve na tem področju. – Slovenski katehetski odbor je v sodelovanju z drugimi medškofijskimi telesi odgovoren za *izdelavo programa birmanskega uvajanja*, ki začne veljati, ko ga potrdi SŠK. – Župnik naj v program birmanskega uvajanja vključuje *aktivno sodelovanje birmancev* pri karitativno-socialnih dejavnostih in pri liturgičnem življenju Cerkve ter pripravlja *redna srečanja s starši in botri birmancev*.

zorenja naj se čimbolj vključi vsa birmanceva družina in njegovo širše okolje. Na ta način se vzpodbuja h komunikaciji v družini in molitvi.« (PZ 2002, 89–90)⁶

Zanimivo je, da že sklepi na katehetskem tednu leta 1997 umeščajo *birmansko pastoralo v del mladinske pastorale*: »Umestitev birmanske povezave naj bo nedvoumno opredeljena kot sestavni del mladinske pastorale.« (Sedej in Herman 1997, 137–139) Tega vprašanja se plenarni zbor v dokumentu iz leta 2002 dotika na treh mestih.⁷ Eden od

---

Birmovalec ali njegov zastopnik naj pred birmo pri srečanju z birmanci poudari vprašanje njihovega konkretnega vključevanja ali angažiranja v krščanskem občestvu. – *Birmanska slovesnost* naj se redno časovno loči od vizitacije in osebnega srečanja škofa z birmanci oziroma župnijo. Tako bo tudi več časa za temeljito srečanje predvsem s tistimi verniki, ki dejavno sodelujejo v župnijskem občestvu. – Slovenski katehetski odbor naj skupaj z odgovornimi za mladinsko pastoralo začne s pripravo *katehetskega načrta za obdobje po birmi*. – Voditelji birmanskih skupin naj se stalno in redno *izobražujejo*. Za to poskrbi župnik sam ali pa jih napoti na Teološko pastoralno šolo, v Šolo za animatorje in podobne oblike izobraževanja. Vse oblike izobraževanja naj jasno določijo ciljno skupino in doseženo stopnjo usposobljenosti (PZ 2002, 111–112).

- 6 »Škofijska zborovanja, pastoralni tečaji, katehetski tedni in pastoralni delavci po župnijah priporočajo, naj si v pastoralnem poslanstvu Cerkve na Slovenskem še bolj zavzeto in dosledno prizadevamo za čim bolj enotna pastoralna izhodišča v birmanski pastoralni, ki jo obravnavamo v sklopu pastorale zakramentov uvajanja v krščansko življenje. Načrtna, skladna in enotna pastoralna naj bi bila izraz svetosti in edinosti Cerkve, kljub težavam in morebitnim pomislekom. Prenovo birmanske pastorale je potrebno postaviti v okvir nove evangelizacije. Poleg sodobnega teološkega in eklesialnega premisleka mora to pastoralno področje izhajati iz duhovnih, kulturnih, moralnih in drugih znamenj sedanjega časa in našega prostora.« (PZ 2002, 89)
- 7 V točki 186 pravi: »Znotraj Cerkve na Slovenskem si moramo odgovoriti tudi na vprašanje, ali niso dozorele razmere, ki narekujejo premišljen premik uvajanja v zakrament svete birme proti času, v katerem odraščajoče spremlja mladinska pastoralna« (PZ 2002, 89); na drugem mestu, v sklepih, želi, »naj birmanska pastoralna dobi vsebinske in metodološke obrise mladinske pastorale. Otroška in mladinska pastoralna naj se bolj celostno povežeta.« (PZ 2002, 151)

Na tretjem mestu pa PZ povezuje birmansko in mladinsko pastoralo v vprašanju *pobirmanske pastorale*, ki je v bistvu »sestavni del redne mladinske pastorale v župniji ali medžupnijskem prostoru. Le-ta mora odgovoriti predvsem na naslednja vprašanja: kako naj župnija ponudi birmancem ustrežno mesto v samem občestvu in kako naj jim da konkretne naloge, kako ohraniti birmansko skupino ali kako birmance vključiti v druge skupine v okviru župnije, kako naj vsi pastoralni delavci, zlasti še birmanski

sodelavcev katehetskega tedna leta 1997 je birmansko pastoralo ovrednotil takole in menimo, da je njegova opredelitev še vedno aktualna: »Mislim, da ni pretirano, če zapišem trditev, da je prav vprašanje priprave na birmo eno izmed področij, ki jim posvečajo slovenski kateheti in pastoralni delavci v okviru pastore otrok in mladine največ moči. Priprava na birmo vnaša v redna pastoralna opravila klasične župnije svežino in novost.« (Lisec 1997, 168)

IZZIVALNA VPRAŠANJA IN TEME BIRMANSKE PASTORALE

Glede na psihološki in verski razvojni vidik pomeni zakrament svete birme v naši verski kulturi zadnjo stopnjo primarne verske socializacije, saj naj bi z njim mlad človek postal v čim večji meri versko (iz)oblikovana in dejavna osebnost. »Zakrament birme namreč tiste, ki so krščeni, popolneje zveže s Cerkvijo, jih obogati s posebno močjo Svetega Duha in jim tako nalaga strožjo dolžnost, da kot resnične Kristusove priče hkrati z besedo in dejanjem razširjajo in branijo vero.« (KKC 1285) Zato sodi birmanska pastoralna med zelo pomembne *edukativno-pastoralne programe* Cerkve.

Toda številni pastoralni delavci in strokovnjaki ugotavljajo, da po birmi mladi verniki – vsaj na formalni in preverljivi ravni – težko najdejo pot in očitno tudi motivacijo za dejavno in odgovorno versko življenje, kar se kaže v osebni življenju in odnosu do verske skupnosti.

---

animatorji, pastoralno spremljajo birmance v času po birmi, kako birmance usposobiti za soočenje z izzivi nekrščanske miselnosti, ki prevladuje tudi med odraslimi kristjani. V času po birmi je še vedno aktualno vprašanje poklicnosti vsakega posebej za ustrezen poklic, za delovanje v občestvu, za izbiro življenjskega partnerja ali izbiro duhovnega poklica (C 33; LA 3; 1 Kor 1,26; 2 Pt 1,10).« (PZ 2002, 92–93)